

2004 M. PRANCŪZŲ KALBOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO REZULTATŲ KOKYBINĖ ANALIZĖ

dr. Rasa Matonienė

Prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino tikslas – patikrinti ir įvertinti mokinių komunikacinę kompetenciją prancūzų kalba.

Valstybinis brandos egzaminas rengiamas remiantis bendrojo lavinimo mokyklos XI–XII klasių užsienio kalbų bendrosios programos ir išsilavinimo standartų pagrindu parengta užsienio kalbos brandos egzaminų programa, kuri valstybinį užsienio kalbos egzaminą orientuoja į bendrųjų programų *išplėstinį* kursą bei išsilavinimo standartų išplėstinio kurso pasiekimų lygmenis reikalavimus. Šis lygmuo siejamas su Europos Tarybos siūlomu „Slenksčio“ lygmeniu (B1) rašymo (produkavimo ir interakcijos) srityje ir su „Aukštumos“ (B2) lygmeniu skaitymo ir klausymo (receptijos) srityje.

KOKYBINĖS ANALIZĖS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

2004 metų prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino rezultatų kokybinės analizės **tikslai**:

- ◆ Padėti mokytojams ir mokiniams geriau suprasti:
 - prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino tikslą, turinį ir užduoties pobūdį;
 - tikrinamų egzamino užduotimi gebėjimų pobūdį, būtinumą juos ugdyti(s) mokymo(si) procese, taikant adekvačius rezultatui pasiekti mokymo(si) metodus, būdus ir formas bei parenkant tinkamą ugdymo turinį.
- ◆ Nustatyti egzamino užduotimi tikrinamų mokinių gebėjimų ir realiai parodytų gebėjimų ir žinių santykį.

Kokybinės analizės **uždaviniai**:

- ◆ įvardyti tikrinamus mokinių gebėjimus;
- ◆ išsamiai pateikti egzamino užduoties turinį, įvardyti atskirų dalių tikslus bei tikrinamus mokinių gebėjimus;
- ◆ išanalizuoti / išskirti mokinių tipines klaidas, pateikti pavyzdžių, nustatyti jų priežastis.
- ◆ išskirti mokinių parodytus pasiekimus / gebėjimus;
- ◆ padaryti išvadas remiantis atliktos kokybinės analizės rezultatais.

KOKYBINĖS ANALIZĖS OBJEKTAS

Analizei naudota 400 atsitiktinai atrinktų mokinių darbų. Atliekant analizę taip pat remtasi Statistine valstybinio brandos egzamino analize (*Prancūzų kalba. Statistinė valstybinio brandos egzamino užduoties analizė, Nacionalinis egzaminų centras, 2004*), Užsienio kalbos brandos egzamino programa (*2004 ir 2005 metų brandos egzaminų programa, Užsienio kalba, Nacionalinis egzaminų centras, 2003*) bei Bendrosiomis programomis ir išsilavinimo standartais (*Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir išsilavinimo standartai, Vilnius, 2002*).

Prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino rezultatų kokybinės analizės objektas yra mokinių prancūzų kalbos **gebėjimai**, parodyti valstybiniame brandos egzamine, galimų maksimalių egzamino rezultatų bei mokinių pademonstruotų gebėjimų ir žinių santykis.



2004 M. PRANCŪZŲ KALBOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOČIŲ TIPAI

Uždarojo tipo užduotys.

Prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino užduotyje buvo tokios uždarojo tipo užduotys:

- Alternatyvus pasirinkimas: pasirinkti iš keleto alternatyvų (*pranc. QCM – questions au choix multiple*). (Klausymo testo 3 užd.; skaitymo testo 4 ir 5 užd.; kalbos formų bei struktūrų vartojimo testo 1 ir 5 užd.).
- Sudėliojimas: sudėti (atstatyti, atkurti) tekstą (ar sakinį) iš atskirų dalių pagal duotas nuorodas. (Klausymo testo 1 užd ir 4 užd.; skaitymo testo 1 ir 3 užd.).

Atvirojo tipo užduotys.

Prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino užduotyje buvo tokios atvirojo tipo užduotys:

- Pakeitimas (*pranc. substitution*): pakeisti žodį arba sakinio struktūrą. (Kalbos formų bei struktūrų vartojimo testo 4 užd.).
 - ◆ *Texte à trous* testas (*terminas iš prancūzų kalbos*): įrašyti į tekstą praleistus žodžius naudojantis arba nesinaudojant žodžių sąrašu. (Kalbos formų bei struktūrų vartojimo testo 3 užd.).
 - ◆ Užbaigimas: užbaigti sakinį ar įrašyti praleistus žodžius pagal prasmę/teksto turinį. (Skaitymo testo, 2 užd.; kalbos formų bei struktūrų vartojimo testo 6 užd.).
 - ◆ Atsakymai į klausimus (*pranc. QROC – questions/réponses ouvertes courtes*): trumpai atsakyti į pateiktus klausimus. (Klausymo testo 2 užd.).

MOKINIŲ ATSAKYMŲ ANALIZĖ

TIKRINAMŲ GEBĖJIMŲ APIBŪDINIMAS

Recepcijos (klausomo ir skaitomo teksto supratimo) gebėjimai kaip vertinimo objektas.

Prancūzų kalbos valstybiniame brandos egzamine tikrinami mokinių recepcijos (sakytinės ir rašytinės kalbos supratimo) gebėjimai.

Klausymo ir skaitymo, kaip receptyviųjų kalbinės veiklos rūšių, pagrindiniu komponentu laikomas teksto (sakinio ar rašytinio) supratimas. Tai yra: a) raiškos formos ir atitinkamo turinio santykio supratimas, t.y. leksikos, kalbos struktūrų atpažinimas ir identifikavimas; b) kalbos turinio, esmės, prasmės supratimas. Tokiu būdu, klausymo ir skaitymo objektas yra sakinė ar rašytinė kalba, o dalykas – jo prasminis turinys. Recepcijos (supratimo) tikslas realizuojamas suprantant arba perteikiant sakinę ar rašytinę kalbą / mintį. Produktas, t.y. kaip parodomas supratimas – tai išvada, prie kurios prieina klausytojas / skaitytojas teksto recepcijos (supratimo) metu.

Skiriami trys sakinio ir rašytinio teksto supratimo būdai: globalusis, selektyvusis ir detalusis.

- **Globalusis** teksto supratimas – tai *gebėjimas* rasti atraminius žodžius ir tuo pagrindu nustatyti teksto temą / pagrindinę informaciją.

- **Selektyvusis** (atrenkamasis, dalinis) teksto supratimas – tai *gebėjimas* rasti tekste reikiamą informaciją priklausomai nuo skaitančiojo / klausančiojo poreikių ir užduoties tikslo.

- **Detalusis** teksto supratimas – tai faktinės teksto informacijos supratimas ir formaliosios teksto struktūros nustatymas, pagrindinės ir papildomos informacijos išskyrimas, naujos informacijos radimas, detalių sujungimas ir apibendrinimas, pagrindinės minties / informacijos, išreikštos netiesiogiai, nustatymas. Prie detalaus supratimo priskiriamas ir kalbos tikslo supratimas / nustatymas, teksto informacijos vertinimas, autoriaus požiūrio, nuostatos, potekstės supratimas.

Šie recepcijos būdai atspindi tiek klausymo ir skaitymo tikslus, tiek teksto supratimo (suvokimo, priėmimo) daugiasluoksniškumą, apimančią tiek patį teksto supratimo procesą, tiek jo rezultatą.



KLAUSYMO TESTAS

Testo formatas.

Klausymo testas susideda iš keturių užduočių. Kiekvieną užduotį sudaro įrašytas tekstas ir sakinio teksto supratimo užduotis.

Tekstų trukmė.

Klausymo testo trukmė yra 25 minutės. Visi keturi tekstai klausomi du kartus.

Klausimų skaičius. Taškų skaičius.

Klausymo teste yra 25 klausimai, kiekvieno klausimo vertė – 1 taškas. Maksimalus surenkamų taškų skaičius – 25.

Tekstų tipai, žanrai, pobūdžiai.

Klausymo teste yra 3 monologinio pobūdžio tekstai (informacinis tekstas, pasakojimas ir pasisakymai) bei 1 interaktyvusis tekstas (interviu).

Tekstų temos.

Klausymo testo tekstai savo turiniu sąlygiškai apima šias programoje numatytas temas:

- Kultūra, menas, architektūra: kinas.
- Žmogus ir aplinka. Ekologija: aplinkos apsaugos problemos.
- Jaunimo gyvenimas: kalbų mokymasis; asmeniniai išgyvenimai, kasdienybė, jaunimo gyvenimo stilius.

Užduočių tipai.

Klausymo testo užduočių tipai yra šie:

- Išdėstyti sakinius eilės tvarka (1 užduotis),
- Atsakyti į klausimus (2 užduotis),
- Parinkti reikiamą atsakymą (3, 4 užduotys).

Tikrinami gebėjimai.

- Atrinkti ir suskirstyti informaciją (1 užduotis),
- Suprasti pagrindinę mintį ir detales (2 užduotis),
- Suprasti detales (3 užduotis),
- Suprasti posakių komunikacinę funkciją (4 užduotis).

Klausymo teste mokiniams lengviau buvo parodyti gebėjimą suprasti detales bei gebėjimą atrinkti bei suskirstyti informaciją. Gebėjimas suprasti detales buvo tikrinamas trečioje užduotyje, o gebėjimas atrinkti bei suskirstyti informaciją – pirmojoje užduotyje. Tai buvo uždarojo tipo užduotys, kuriose reikėjo išrinkti teisingą atsakymą iš trijų pateiktų ir suskirstyti informaciją bei nustatyti įvykių eigą.

Sunkiau buvo parodyti gebėjimą suprasti posakių komunikacinę funkciją, kuris buvo tikrinamas ketvirtoje užduotyje. Šioje uždarojo tipo užduotyje mokiniams reikėjo suprasti posakių komunikacinę funkciją ir susieti išgirstą informaciją su teiginiu.

Sunkiausia mokiniams buvo parodyti gebėjimą suprasti pagrindinę mintį ir detales, kuris buvo tikrinamas antroje užduotyje. Tai atvirojo tipo užduotis, kurioje reikėjo atsakyti į klausimus pagal išgirstą tekstą.

Šioje užduotyje buvo pateikti šeši klausimai, lengviausias jų buvo antrasis klausimas, tačiau ir į jį atsakydami, mokiniai rašė įvairius atsakymus, pavyzdžiui: *12000000, le boire, les voitures, sport, bileau, mireau, TV, diagnostique* ir t.t. Šiek tiek sunkesnis buvo ketvirtasis klausimas. Kai kurie mokiniai visai nesuprato šio klausimo. Į klausimą *kiek* mokiniai atsakė taip: *de cinq ans et personne agée, l'enfant, les enfants, du dio* ir t.t. Sunkiausi buvo pirmasis, trečiasis, penktasis ir šeštasis klausimai. Klausydamiesi šio teksto, mokiniai nelabai suprato teksto detalių: organizacijos pavadinimo (jie rašė: *animaux, le Bilan, Annette, équipent, l'organisation Bilan, Aliant, alimentation et santé, sur le monde de la terre...*), regioninių konfliktų priežasties (jie rašė: *la ville, les forêts, catastrophe, pollution, le surface de globe, disparaître, dans la silance...*) ir t.t.



Visas mokinių klaidingų atsakymų šioje užduotyje priežastis būtų galima suklasifikuoti taip:

- nesuprato teksto;
- neišgirdo teksto;
- nemokėjo atrinkti ir suskirstyti išgirstos informacijos;
- neskyrė kalbos dalių tarpusavyje ir nemokėjo jas keisti vienos kita.

2003 metų prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino klausymo testas taip pat tikrino gebėjimus suprasti detales bei gebėjimą atrinkti ir suskirstyti informaciją, suprasti pagrindinę mintį ir detales, suprasti posakių komunikacinę funkciją. Buvo pateiktos identiškų tipų užduotys. Gebėjimus suprasti detales, suprasti pagrindinę mintį ir detales bei suprasti posakių komunikacinę funkciją mokiniai geriau parodė 2003 metais, o gebėjimas suskirstyti informaciją bei nustatyti įvykių eigą buvo vidutiniškai vienodai parodytas tiek 2003, tiek 2004 metais.

SKAITYMO TESTAS

Testo formatas.

Skaitymo testas susideda iš penkių dalių. Kiekvieną jų sudaro rašytinis tekstas ir teksto supratimo užduotis.

Tekstų ilgis.

Viso skaitymo testo ilgis yra 1898 žodžiai. Pirmosios skaitymo testo teksto ir užduoties ilgis yra 673 žodžiai, antrosios – 251 žodžiai, trečiosios – 296 žodžiai, ketvirtosios – 376, penktosios – 302 žodžiai.

Klausimų skaičius. Taškų skaičius.

Skaitymo teste yra iš viso 25 klausimai. Kiekvienoje užduotyje yra nuo 3 iki 7 klausimų. Kiekvienas klausimas vertinamas 1 tašku.

Tekstų tipai, žanrai, pobūdis.

Skaitymo testo tekstai yra tokie: publicistinis (brošiūros), informacinis (straipsniai) bei grožinis. Tekstai arba tekstų ištraukos yra autentiški.

Laikas.

Skaitymo testui atlikti skirta 60 minučių.

Tekstų temos.

Skaitymo testo tekstai savo turiniu sąlygiškai apima šias programoje numatytas temas:

- Mokslas ir technika: mokslo tyrimai.
- Šiuolaikinės informacijos priemonės: mobilieji telefonai, kompiuteriai.
- Kultūra, menas, architektūra: tapybos paveikslai.
- Žmogus ir aplinka. Ekologija: globalios ekologinės problemos.

Užduočių tipai.

Skaitymo testo užduočių tipai yra šie:

- Sieti tekstą su papildoma informacija (1 užduotis).
- Įrašyti į teksto santrauką tinkamus žodžius (2 užduotis).
- Rasti teksto turinį atitinkantį teiginį (3 užduotis).
- Sieti tekstą su teiginiu (4 užduotis).
- Parinkti tinkamą žodį (5 užduotis).

Tikrinami gebėjimai.

Skaitymo testas tikrina šiuos skaitymo teksto supratimo gebėjimus:

- Suprasti esminę informaciją (1 ir 4 užduotys).
- Suprasti ir nustatyti loginius bei prasminius ryšius (1 užduotis).
- Rasti tekste reikiamą informaciją (2 užduotis).
- Suprasti teksto detales (2 užduotis).
- Suprasti pagrindinę mintį bei informaciją, papildančią pagrindinę mintį (3 ir 5 užduotys).

Skaitymo teste mokiniams lengviau buvo parodyti gebėjimą suprasti esminę informaciją bei suprasti ir nustatyti loginius bei prasminius ryšius. Šis gebėjimas buvo tikrinamas pirmoje ir ketvirtoje užduotyse.

Pirmoji užduotis buvo uždarojo tipo užduotis, kurioje mokiniams reikėjo sieti tekstą su papildoma informacija.

Ketvirtoji užduotis buvo taip pat uždarojo tipo užduotis, kurioje reikėjo sieti tekstą su teiginiu.

Šiek tiek sunkiau mokiniams sekėsi parodyti gebėjimą suprasti pagrindinę mintį bei informaciją, papildančią pagrindinę mintį. Šis gebėjimas buvo tikrinamas trečioje užduotyje, kur mokiniai turėjo rasti teksto turinį atitinkantį teiginį, tai taip pat buvo uždarojo tipo užduotis.



Sunku buvo parodyti gebėjimą suprasti pagrindinę mintį bei informaciją, papildančią pagrindinę mintį, kuris buvo tikrinamas penktoje užduotyje. Tai buvo uždarojo tipo užduotis, kurioje reikėjo parinkti tinkamą žodį iš kelių pateiktų. Pagrindinė priežastis, kodėl mokiniams buvo sunku atlikti šią užduotį buvo ta, kad jie dauguma atvejų nežinojo pateiktų žodžių reikšmės arba netiksliai žinojo jų reikšmę. Nes kai kuriose žodžių serijose buvo pateikti sinonimai ir reikėjo labai tiksliai žinoti tų žodžių reikšmes, pavyzdžiui: *pendre* ir *accrocher*, *sauter* ir *échapper*, *pousser* ir *enfoncer*, *s'écraiser* ir *se couper*.

Sunkiausia mokiniams sekėsi parodyti gebėjimą rasti tekste reikiamą informaciją bei suprasti teksto detales. Šie du gebėjimai buvo tikrinami antroje užduotyje, kurioje mokiniams reikėjo įrašyti į teksto santrauką tinkamus žodžius. Tai buvo atvirojo tipo užduotis, mokiniams reikėjo patiems sugalvoti žodžius, tinkančius tam kontekstui.

Atlikdami antrąją užduotį, mokiniai buvo labai išradingi, rašė tinkamus žodžius. Tačiau dauguma žodžių nelabai tiko arba visai netiko tame kontekste. Pavyzdžiui, vietoje pirmame sakinyje reikalingo žodžio *coup de fil*, *appel* ar *coup de téléphone*, mokiniai rašė: *conversation*, *téléphones*, *téléphonée*, *téléphoner*, *destinataire*, *petit message*, *sonerie par téléphone*, *signal sonore*, *communication orale au téléphone*, *lettre*, *parler au téléphone*...

Antrame sakinyje vietoj reikalingo žodžio *expéditeur* ar panašios reikšmės žodžių, mokiniai rašė: *numérique*, *gen qui envoie*, *numéro*, *téléphone*, *l'écran*, *touche numérique*, *destinataire*, *consommateur*, *person*, *portable*, *gent*...

Trečiajame sakinyje mokiniai mažiausiai klydo ir daugumoje atvejų įrašė tinkamus žodžius.

Ketvirtajame sakinyje vietoj reikalingo žodžio *gratuit* ar panašios reikšmės žodžių, mokiniai rašė: *ne coûte rien*, *non payable*, *très bon*, *invention*, *bon*, *facile*, *mémorisé*...

Penktajame sakinyje vietoj reikalingo žodžio *service* ar panašios reikšmės žodžių, mokiniai rašė: *chose*, *ne cher pas*, *SMS*, *vrai*, *idée*, *message*, *aussi*...

Šeštajame sakinyje vietoj reikalingo žodžio *communication*, *correspondance* ar panašios reikšmės žodžių, mokiniai rašė: *l'engouement suscité*, *ce nouvelle utilisation*, *l'ampleur*, *moteur*, *échanger leurs petits et grands mots par tous d'adolescents*, *suscité*, *jeunes*, *SMS*...

Visus mokinių atsakymus šioje užduotyje būtų galima suklasifikuoti taip:

- mokiniai suprato kontekstą, bet nežinojo konkrečių žodžių reikšmės, todėl rašė panašius žodžius;
- mokiniai nesuprato konteksto;
- mokiniai perrašinėjo žodžius iš teksto.

Gebėjimai rasti tekste reikiamą informaciją, suprasti teksto detales bei suprasti pagrindinę mintį bei informaciją, papildančią pagrindinę mintį buvo tikrinami identiškų tipų užduotimis ir 2003 metų prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino skaitymo teste. Gebėjimą suprasti pagrindinę mintį bei informaciją, papildančią pagrindinę mintį mokiniams lengviau sekėsi parodyti 2003 metų egzamino skaitymo teste, o gebėjimai rasti tekste reikiamą informaciją bei suprasti teksto detales eigą buvo vidutiniškai vienodai parodyti tiek 2003 metų tiek 2004 metų skaitymo teste.

KALBOS VARTOJIMO TESTAS

Kalbos (leksikos, kalbos formų bei struktūrų) vartojimas prancūzų kalbos brandos egzamine (kalbos vartojimo kompetencija) kaip vertinimo objektas.

Tikrinami šie kalbos vartojimo gebėjimai: a) gebėjimas vartoti leksinius vienetus konkrečiuose kontekstuose / situacijose; b) gebėjimas taisyklingai vartoti gramatines formas ir konstrukcijas atsižvelgiant į kontekstą ir situaciją; c) gebėjimas vartoti paprastus ir sudėtinius sakinius suvokiant jų struktūrą nurodytuose kontekstuose ir situacijose.

Kalbos vartojimo dalis netiesiogiai tikrina ir mokinių komunikacinę kompetenciją, kadangi leksikos, kalbos formų ir struktūrų taisyklingas vartojimas, t.y. leksinė, gramatinė kompetencija yra viena iš prielaidų komunikaciniam tikslui pasiekti.



Testo formatas.

Kalbos formų bei struktūrų vartojimo testas susideda iš 6 užduočių.

Klausimų skaičius. Taškų skaičius.

Teste yra iš viso 25 klausimai, kiekvienas jų vertinamas 1 tašku.

Pirmoje užduotyje yra 6 klausimai, antroje – 4, trečioje – 5, ketvirtoje – 4, penktoje – 3, šeštoje – 3 klausimai.

Laikas.

Kalbos formų bei struktūrų vartojimo testui atlikti skirta 30 minučių.

Užduočių tipai.

- Parinkti/pažymėti iš pateiktų žodžių reikiamą atsakymą (1 ir 5 užduotys),
- Rasti ir įrašyti tinkamą žodį eilutėje (2 užduotis),
- Įrašyti į tekstą tinkamus prielinksnius (3 užduotis),
- Transformuoti žodžio formą (4 užduotis),
- Įrašyti į tekstą tinkamus jungtukus (6 užduotis).

Tikrinami gebėjimai.

Kalbos formų bei struktūrų vartojimo testas tikrina šiuos gebėjimus:

- sieti reikšmę ir formą (egzistencijos, požymio, kokybės, kiekybės, laiko, erdvės, priežasties, tikslo, sąlygos, pasekmės, lyginimo, nuolaidos, priklausomybės, priešpriešos, būdo raiška),
- taisyklingai vartoti įvairias kalbos formas ir struktūras (vardažodžius, veiksmažodžius, tarnybinius žodelius, vientisinius ir sudėtinius sakinius).

Mokiniam labiau sekėsi parodyti gebėjimus siejant reikšmę ir formą taisyklingai vartoti leksinius vienetus, įvardžius bei tarnybinius žodelius. Šie gebėjimai buvo tikrinami pirmoje, antroje, penktoje ir šeštoje užduotyse.

Pirmoje užduotyje lengvesni klausimai buvo antrasis, trečiasis ir ketvirtasis. Sunkesni buvo pirmasis ir penktasis klausimai, kuriuose reikėjo išrinkti laiką reiškiančius žodelius, o sunkiausias – šeštasis klausimas, kuriame reikėjo išrinkti tinkamą prielinksnį.

Penktoje užduotyje mokiniams sunkiausias buvo trečiasis klausimas. Šeštoje – pirmasis klausimas. Šiame klausime mokiniams reikėjo įrašyti žodelį, reiškiantį priežastį. Buvo mokinių, kurie parinko žodelį, reiškiantį priežastį, bet netinkantį, pavyzdžiui *parce que*, kiti daugiausiai rašė laiką reiškiančius žodelius. Taip pat buvo mokinių, kurie visai nesuprato užduoties, pavyzdžiui vietoj pirmame klausime reikalingų žodelių *comme* ar *puisque*, jie rašė: *si, cette, quand, qui, ici, hier, par...* Vietoj antrame klausime reikalingo žodelio *grâce à*, jie rašė: *entre, tout de suite, qui, autrefois, il a confiance, donc, il...* Vietoj trečiame klausime reikalingų žodelių *pendant que, quand, lorsque, comme, tandis que*, mokiniai rašė: *que, hier, car...*

Sunkiau mokiniams buvo parodyti gebėjimą sudaryti daiktavardžius, kuris buvo tikrinamas ketvirtoje užduotyje.

Šioje užduotyje mokiniai pasižymėjo išradingumu, sukurdami net neegzistuojančius žodžius: vietoje žodžio *force*, jie rašė: *forté, fortalité, fortéresse, fortière, a forté*, vietoj *popularité* - *popul, populité, populaire*, vietoj *élection* - *éluance, éluité*, vietoj *éventualité* - *éventation, éventu* ir daug kitų.

Sunkiausia mokiniams buvo parodyti gebėjimą vartoti prielinksnius, kuris buvo tikrinamas trečioje užduotyje.

Vietoje pirmame klausime tinkamo prielinksnio *de*, jie rašė: *des, en, aux, cette, les, comment, faites...*, antrame klausime vietoj *à* – *dans, autre, par, pour, quand, un...*, trečiame klausime vietoj *avec* – *en, par, pour, sur, aux, et, quel, c'est...*, ketvirtame klausime vietoj *par* – *ou, sur, dans, tous, a, de tous, ou, et...*, penktame klausime vietoj *depuis* – *pendant, en, dans, de, il y a, pour, combien...*

Šioje užduotyje mokiniai

- painiojo prielinksnius tarpusavyje;
- nesuprato, kas yra prielinksnis, vietoj jo rašydami jungtukus, parodomuosius determinantus, artikelius, klausiamuosius žodelius ar net veiksmažodžius: *et, cette, le, quand, comment, faites* ir t.t.;
- pamiršo, kad po kiekį reiškiančių žodžių vartojamas prielinksnis *de*: *un ensemble des (aux, en) procédures*.

Galima būtų daryti išvadą, kad mokiniai labiausiai nemoka vartoti prielinksnių, tai parodo pirmosios užduoties šeštasis klausimas bei trečioji užduotis.

2003 metų prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino kalbos formų bei struktūrų vartojimo teste taip pat buvo tikrinamas gebėjimas siejant reikšmę ir formą taisyklingai vartoti leksinius bei gramatinius vienetus, buvo pateiktos identiškų tipų užduotys: išrinkti teisingą atsakymą iš trijų pateiktų bei rasti ir įrašyti tinkamą žodį eilutėje. Ši gebėjimą mokiniams buvo lengviau parodyti 2004 metų kalbos formų bei struktūrų vartojimo teste.



Testo formatas. Užduočių tipai.

Rašymo testą sudaro dvi rašytinio teksto produkavimo užduotys: pirmąją prašoma parašyti oficialų laišką pagal pateiktą situaciją, antrąją – parašyti rašinį pateikta tema.

Kuriamo teksto ilgis.

Viso kuriamo teksto ilgis yra 250 žodžių, pirmoji užduotis – 90 žodžių, antroji – 160 žodžių.

Taškų skaičius.

Maksimalus testo taškų skaičius – 25, pirmoji užduotis – 10 taškų, antroji – 15 taškų.

Produkuojamo teksto žanras/pobūdis.

Rašymo testo pirmosios bei antrosios užduoties tekstas gali turėti aprašymo, pasakojimo, informavimo ir samprotavimo/argumentavimo elementų.

Laikas.

Rašymo testui atlikti skirta 90 minučių.

Kuriamo teksto temos.

Rašymo testo temos atitinka šias programoje numatytas temas:

- Paslaugos ir aptarnavimas: poilsio centras.
- Jaunimo gyvenimas: asmeniniai išgyvenimai, jaunimo gyvenimo stilius.
- Visuomenė ir valstybė: Europa.

Rašytinio teksto kūrimo vertinimo objektas – tai kalbos gebėjimai, reikalingi perduoti raštu informaciją (faktus, mintis, nuomonę, jausmus ir t.t.) priklausomai nuo komunikacinės situacijos.

Rašytinio teksto kūrimo gebėjimai yra sudėtingi ir daugialypiai produkavimo ir interakcijos gebėjimai.

Norint sukurti (parašyti) rišlų tekstą (pvz., laišką), reikia:

- gebėti produkuoti (kurti) visus funkcinių tekstų tipus (aprašomąjį, pasakojamąjį, informuojamąjį, samprotavimo / argumentuojamąjį);
- gebėti vartoti būdingus tam žanrui posakius;
- turėti pakankamus lingvistinius rašytinės kalbos pagrindus, t.y. gebėjimą operuoti leksine ir gramatine medžiaga rašymo procese;
- gebėti apipavidalinti tekstą pagal priimtas prancūzų kalbos tradicijas.

Rašymo kaip kalbinės veiklos rūšies mokymo tikslai sąlygojami komunikacinių kalbos vartotojo poreikių. Pateikiant užduotis, orientuojamasi į tuos žanrus, kuriais sudaromos galimybės patikrinti kuo daugiau gebėjimų grupių:

- produkuoti įvairių tipų tekstų elementus (pasakoti, informuoti, apibūdinti, samprotauti),
- taikyti kalbos stilių įvairiems adresatams įvairiose situacijose,
- pasirinkti kalbos raiškos priemones, atitinkančias užduoties turinį ir rašymo tikslą (registras),
- parinkti tinkamą teksto formą pagal pateiktą užduotį,
- logiškai ir nuosekliai dėstyti užduotį atitinkantį turinį (kompozicija, organizavimas, rišlumas),
- rašyti laikantis grafikos, ortografijos / punktuacijos bei gramatikos normų (rašymo technikos įvaldymas, gramatinis taisyklingumas).

Rašytinio teksto kūrimo gebėjimai tikrinami **kompleksiškai**. Konkretinant egzaminų programoje nustatytus kriterijus, sudaromos vertinimo matricos / lentelės kiekvienai konkrečiai rašymo užduočiai įvertinti.



Kiekvienoje egzamino užduotyje vertinama:

- kuriamo teksto atitikimas užduotį (situaciją, temą);
- teksto prasminių vienetų atitikimas užduoties turini, teksto išsamumas (turinio kriterijus);
- dėstymo (teksto) logiškumas ir rišlumas;
- žodyno vartojimas / parinkimas kalbos turtingumo požiūriu;
- teksto struktūravimas, dėstymo logiškumas ir nuoseklumas, rišlumas;
- žodyno (leksikos) vartojimas / parinkimas kalbos taisyklingumo požiūriu;
- gramatinis taisyklingumas, rašyba ir skyryba;
- kalbos raiškos priemonių pritaikymas konkrečiam adresatui ir situacijai (kalbos registras).

Paanalizuosime mokinių darbus pagal vertinimo lentelėse (žr. *Prancūzų kalba. Statistinė valstybinio brandos egzamino užduoties analizė*) sukonkretintus vertinimo kriterijus.

Vertinimo kriterijai:

- Turinio atitikimas temai, komunikacinio tikslo pasiekimas;
- Minties rišlumas, teksto rišlumas, logiškumas ir nuoseklumas;
- Teksto struktūravimas ir apiforminimas;
- Žodyno turtingumas, struktūrų įvairovė bei sudėtingumas;
- Registro tinkamumas;
- Leksinių-gramatinių formų bei struktūrų tinkamumas;
- Leksinių-gramatinių formų bei struktūrų taisyklingumas;
- Rašyba.

• Turinio atitikimas temai, komunikacinio tikslo pasiekimas

Pirmoje užduotyje dauguma mokinių rašė temą atitinkantį turinį. Šioje užduotyje mokiniams reikėjo parašyti oficialų laišką vienos įmonės direktoriui, kad šis paskatintų savo darbuotojus ateiti į poilsio centrą. Vadinasi, turėjo būti realizuotos tokios komunikacinės intencijos – teikti informaciją, paprašyti, pakviesti, padėkoti. Dauguma mokinių realizavo šias komunikacines intencijas, tačiau buvo darbų, kuriuose buvo realizuojama tik dalis komunikacinių intencijų. Pavyzdžiui:

Monsieur,

Je m'adresse à vos services pour vous demander un aide. Je vous serais très reconnaissance de bien vouloir vous demander que vous incistioront votre employés qu'ils venais à mon centre de Loisirs.

Je viens de devenir directeur d'un centre de loisirs et malheureusement pour le moment je n'avais presque de clients. Parce que je suis le directeur saulement quelques joueres je ne sais pas que faire et c'est pourquoi je m'adresse à vos services pour demander à vous aidé.

Dans l'attente de votre réponse, veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Pierre Duval

Šiame laiške mokinys teikia informaciją, prašo, dėkoja, bet nerealizuoja komunikacinės intencijos - pakviesti.

Pacituosime dar vieną darbą:

Monsieur,

Je vous écris pour donner des informations sur notre entreprise. Je viens de devenir directeur d'un Centre de Loisirs à Limoges. C'est la place où vous trouverez le repos, la bonne humeur et beaucoup d'amis. Chez nous vous oublierez vos difficultés.

Je voudrais vous inviter dans notre centre de loisirs pour faire la connaissance et pour donner des renseignements supplémentaires sur notre travail. (Il faut préciser la date avant le rendez-vous).

Enfin notre cadeau pour votre entreprise - un jour dans notre centre ne vous coûtera rien. (Il existe de grandes réductions pour les groupes).

Dans l'attente de votre réponse, veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Pierre Duval

Šiame laiške mokinys teikia informaciją, kviečia, tačiau nerealizuoja komunikacinių intencijų – prašyti bei dėkoti.



Antroje užduotyje taip pat dauguma mokinių rašė temą atitinkantį turinį. Šioje užduotyje mokiniams reikėjo parašyti rašini nurodyta tema (galėjo rinktis iš dviejų pateiktų). Rašinyje turėjo būti realizuotos tokios komunikacinės intencijos – teikti informaciją, išreikšti mintis, jausmus. Mokiniai turėjo kurti mišraus tipo tekstą su argumentavimo/samprotavimo, aprašymo, pasakojimo elementais. Dauguma mokinių realizavo pagrindines komunikacines intencijas. Pavyzdžiui:

Que représente l'Europe pour vous ? Qu'en attendez-vous ?

Premierement, je voudrais dire que tous les gens de notre terre sont une famille et pour nous Européens, l'Europe est comme une maison où nous vivons ensemble.

Il y a beaucoup de choses que l'Europe nous représente. En premier lieu, c'est la culture et l'histoire, le passé, la communication entre autres pays, l'UE.

Après l'entrée à l'UE tous les lituaniens attendent des nouvelles possibilités dans la vie, des changements cardinaux. Moi personnellement, j'expecte que notre économie augmentera, la jeunesse pourra étudier à l'étranger, apercevoir bons travaux et travailler à sa profession. Le plus grand désir est que en pays d'Ouest regardait à l'Est come à son partenaire qui a tout les droits et qui n'est pas plus faible. Pour faire ça ils doivent connaître notre culture et nos habitants.

Finalemnt, je pense que l'Europe où l'EU ne peux pas faire tous seule. Nous aussi devons travailler et mettez nos fortes à la future, à la communication. Seulement le travail le main à la main donne des bons résultats.

Tačiau kai kurie mokiniai nelabai arba visai nesuprato užduoties. Jie rašė:

Le directeur,

Bonjour le directeur de l'entreprise « Uni-Pub ». Je suis Marie Duval. Je voudrais devenir directrice d'un Centre de Loisirs mais pour le moment je n'aie pas des clients. J'ai un grand experience et je pense que je puisse être le directrice. Cependant j'ai un problème parce qu'il faut les clients. Est-ce que vous ne pouvez inciter vos employées à venir dans notre Centre de Loisirs pour se reposer.

J'attends vos réactions.

Dans l'attente de votre réponse, veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Marie Duval

Paanalizavus šį darbą, būtų galima teigti, jog mokinys suvokia kam adresuota ši laiška, kas jis pats yra, kad eina kalba apie poilsio centrą, tačiau drįstume teigti, jog jis nelabai suprato užduotį. Perrašo kelis sakinius nuo užduoties formuluotės, bet nerealizuoja beveik nei vienos komunikacinės intencijos – teikti informaciją, pakviesti, padėkoti, paprašyti (iš dalies realizuota).

Yra mokinių, kurie visai nesuprato užduoties:

Directeur,

Je voudrais vous dire que je ne veux pas partir, parce que je n'ai pas de clients. Je voudrais, que cette problème sera devenir.

Directeur, je pense que nous soyons le plus bien demander autres notre jeunes gens de la companes. Je pense que ils aiderent.

Je pardon très, directeur. Je n'ai veux pas que ce serai.

Dans l'attente de votre réponse, veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Marie Duval

Turinys visiškai neatitinka užduoties, todėl tokie darbai buvo vertinami 0 taškų, pagal „2004 ir 2005 metų Užsienio kalbų brandos egzaminų programos“ nustatytus reikalavimus dėl rašytinio teksto kūrimo užduočių vertinimo: „jeigu teksto turinys neatitinka nurodytos temos (situacijos), užduotis vertinama 0 taškų“. Taip pat 0 taškų buvo vertinami tie darbai, kur parašyto teksto žodžių apimtis sudarė 50 proc. ar mažiau užduotyje nurodyto minimalaus žodžių skaičiaus (žr. „2004 ir 2005 metų Užsienio kalbų brandos egzaminų programą“).

Kalbant apie antrąją užduotį nemaža dalis mokinių turėjo sunkumų kurdami tekstą, ypač tekstą apie Europą. Pateiksime pavyzdį:



Que représente l'Europe pour vous ? Qu'en attendez-vous ?

La radio, la télé, les journaux parlent beaucoup de l'Union Européenne, de l'Europe (à mon avis, c'est le même). On tâchait de trouver la réponse à question : qu'est-ce que c'est l'Union Européenne, qu'est-ce que c'est habiter à l'Europe ? Et cette fois çà m'ont donné la réponse. Bien sûr, quand on est jeune on ne comprend pas tous mais on tâche de comprendre.

Le premier mai 2004, c'est la date très importante pour tous les citoyens de l'Europe. Dix pays ont entré dans la commune de l'Europe. Mais est-ce que nous sommes prêtes d'être parmi les grandes et fortes pays de l'Europe ? Il est difficile de répondre à cette question directement car n'ai pas de compétence.

Les pays post-sovietiques, comme la Lituanie, la Letonie, l'estonie, survivent des crises économiques, politiques, sociales et l'Union Européenne devient la seule espoir de devenir plus riches, plus fortes et de vivre mieux ?

Dans notre système politique on peut apercevoir, qu'il y a des gens qui font tout pour améliorer les relations avec les pays de l'Europe. Parfois ils oublient que notre pays c'est un pays fort, unique, célèbre par ses forêts, par son peuple et qui est le plus pire par son président...

J'espère que l'Europe deviendra ma deuxième maison, je veux étudier, travailler, je veux faire tout pour améliorer notre vie dans l'Europe.

Je sais tout va bien!

Šis tekstas gerai struktūruotas, kiekviena nauja mintis rašoma iš naujos eilutės, yra gražių minčių, tačiau mokinyvis visą darbą skiria aprašymui apie Europą, ir tik vienas sakinyvis yra savo nuomonės išreiškimas. Taigi šis tekstas taip pat neatitinka užduoties turinio.

• **Teksto struktūravimas ir apiforminimas**

Kurdami abiejų užduočių tekstus, mokiniai parinko tinkamą tekstų formą. Tačiau dažnai tekstas buvo struktūruotas ne visai tinkamai, nes mokiniai nedėstė jo pastraipomis, neatskyrė pagrindinių minčių. Buvo darbų, parašytų be įžangos arba be pabaigos.

Tačiau dauguma labai gražiai struktūravo tekstą. Pateiksime keletą pavyzdžių.

Pirmoji užduotis:

Monsieur,

Je me permets de vous écrire pour vous demander un petit service.

Je viens de devenir directrice d'un Centre de Loisirs. Malheureusement actuellement nous n'avons pas assez de clients, c'est pourquoi je voudrais vous demander d'inciter vos employés à venir dans notre Centre de Loisirs.

Notre Centre vous propose les conditions agréables pour se reposer.

Je voudrais également mentionner que les prix ne sont pas grands, en outre, nous proposons des promotions pour les groupes de 8 personnes.

Enfin, j'aimerais vous assurer que chaque personne éprouvera le grand plaisir chez nous.

Dans l'attente de votre réponse, veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Marie Duval



Antroji užduotis:

Comment sommes-nous les jeunes d'aujourd'hui ?

Pour commencer je voudrais dire que les jeunes tout le temps, surtout à nos jours, essaient de vivre eux-mêmes. Donc, ils pensent que les vieux ne comprennent pas leurs vies, leurs sentiments, leurs problèmes etc. Mais ce n'est pas la vérité. Nous, les jeunes, n'avons pas beaucoup d'expérience, nous sommes encore naïfs et en même temps très courageux. Nous ne croyons pas que dans chaque pas il existe le danger. Pour nous le monde semble sans ombres, très clair et magnifique. Ainsi très souvent les jeunes ont des difficultés.

Enfin, les jeunes d'aujourd'hui sont matérialistes. Ils ont besoin de nouveautés, d'argent. La plupart de nous pensent : « Si tu as beaucoup d'argent, tu pourras devenir mon ami ». Je voudrais demander si c'est normal. A mon avis, non...

Nous, les jeunes, devons nous souvenir que les choses, les vêtements, les voitures ne sont pas le principal.

Notre trésor ce sont nos parents, nos proches, nos amis, l'amitié, l'amour... Donc, il faut le garder!

Aišku, jog pateiktuose darbuose yra keletas stiliaus, gramatikos ar žodyno klaidų, tačiau šie mokiniai parinko tinkamą tekstų formą, išdėstė juos pastraipomis, tokiu būdu atskirdami pagrindines mintis.

Pasitaikė atvejų, kai mokiniai parinko visai netinkamą teksto formą, vietoj rašinio rašydami laišką:

2004-06-04

Cher ami,

Je suis jeune fille. J'ai 18 ans. Je m'appelle Aide. Mon hobis fait du sport. J'aime jouer le basket-ball, voyager ou bicyclette. Je suis amusante et intelligente fille. Je ne pas beaucoup des amis. Aujourd'hui il n'y a pas bones jeunes hommes et jeunes filles. Les filles et garçons fummes, boire l'alcoholi, drogues. C'est très mal. Le fille s'habille que garçons. Elle n'aime pas les jupes, les robes. Les garçons est mal. Ils rient des filles. Filles est garçons n'aime pas la nature. C'est pollution. Tu comprende pourquoi j'écris toi cette lettre ? Est-ce que tu a un famille. Tu aimes sa famille ? Tu aimes travailler, jouer, fais de la sport et citéra.

Quelle habite tu ? Est-ce que tu veux au rendez-vous avec moi ? Je pense que tu m'écrit le lettre.

Je t'embrasse tendrement

Aide

• **Minties rišlumas, teksto rišlumas, logiškumas ir nuoseklumas**

Didžiausiu šiam kriterijui skirtu tašku buvo vertinami tie darbai, kuriuose mintys buvo rišlios, sklandžios, logiškai ir nuosekliai išdėstytas turinys, tinkamai vartojamos teksto junglumo priemonės. Pacituosime pavyzdį.

Pirmoji užduotis:

Monsieur,

Par la présente, je me permets de vous adresser ma demande concernant les affaires de mon travail.

Tout d'abord, je me présente Marie Duval, directrice d'un Centre de Loisirs. Comme je viens de devenir directrice, pour le moment je n'ai pas de clients. Je voudrais donc vous demander d'inciter les employés de votre entreprise à venir dans notre Centre de Loisirs pour se reposer. J'espère ainsi l'augmentation des clients dans notre Centre parce que la situation d'aujourd'hui est insupportable.

Finalement, je vous remercie par avance pour votre attention que vous voudrez bien accorder à ma demande.

Dans l'attente de votre réponse, veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Marie Duval

Šiame darbe mokinys ne tik tinkamai struktūruoja tekstą, rašo pastraipomis, bet ir logiškai bei nuosekliai dėsto užduotį atitinkantį turinį, sieja mintis, vartodamas tinkamas teksto junglumo priemones: *tout d'abord, comme, donc, finalement*.

Antroji užduotis:



Comment sommes-nous les jeunes d'aujourd'hui ?

Tout d'abord, quand on parle de la jeunesse d'aujourd'hui, il est nécessaire de mentionner que tous les gens sont différents.

Parmi nous il y a ceux qui disent que les jeunes actuellement sont plus mals ni 3 ou 4 ans avant. Moi, je ne pense pas que l'homme puisse se changer beaucoup, mais il y a des choses bien sûr qui nous aident à nous conduire autrement. Par exemple, l'ordinateur, sans lequel on ne peut pas imaginer la vie de la jeunesse. Aujourd'hui la plupart des jeunes passent leurs loisirs près de l'ordinateur, ils jouent, ils contactent avec les autres (par Internet)... Mais je rejouinds qu'il y a aussi ceux qui pensent que la vie ce n'est pas seulement l'ordinateur, la vie c'est les amis, la famille, les études, les loisirs...

Ainsi on ne peut pas répondre concrètement à la question « Comment sommes-nous les jeunes d'aujourd'hui ? », car j'ai mentionner déjà que tous les jeunes sont différents.

Tai tikrai gerai atliktas darbas, aišku, yra keletas žodyno, gramatikos bei rašybos klaidelių, bet mokinys puikiai suvokė situaciją, parinko tinkamą stilių, vartodamas teksto junglumo priemones, logiškai bei nuosekliai susiejus sakinius bei mintis.

Akivaizdu, kad ne visi mokiniai taip rišliai ir nuosekliai kūrė tekstus. Buvo tokių mokinių, kurie visai nevartojo teksto junglumo priemonių, nenuosekliai dėstė užduoties turinį, mintys ne visada būdavo rišlios arba iš dalies rišlios, nepakankamai gerai siejamos.

• Registro tinkamumas

Registras buvo vertinamas pirmoje užduotyje. Dauguma atvejų registras buvo tinkamai vartojamas.

Monsieur,

Je me permets de vous écrire pour vous demander d'aide. Le nouveau Centre de Loisirs va commencer son travail et je vais devenir directrice de ce Centre.

Donc, je souhaiterais savoir si vous pouvez informer vos employés que je les invite avec plaisir à passer un jour magnifique dans le Centre samedi prochain.

Domage, mais, pour le moment je n'ai pas de clients, ce pourquoi je m'adresse à vous avec respect en espérant votre profond aide. J'espère le week-end prochain va être un grand jour.

Dans l'attente de votre réponse, veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Marie Duval

Pacituosime dar vieną laišką.

Monsieur le Directeur,

Je me permets de vous écrire pour vous demander de m'aider. J'espère que vous le puissiez.

Au mois de mai je suis devenue directrice d'un Centre de Loisirs. Pour le moment je n'ai pas de clients. Les ressources financières ne sont pas grandes. Si notre Centre de Loisirs ne possède pas de clients, moi et tous les employés du Centre nous serons au chômage. Ainsi je vous demande d'inciter vos employés à venir dans notre Centre de Loisirs pour se reposer. J'espère que je ne demande pas trop.

Dans l'attente de votre réponse, veuillez agréer, Monsieur, mes salutations distinguées.

Marie Duval

Mokinys jį pradeda gražia oficialiam laiškui tinkama formuluote. Beveik visame laiške vyrauja oficialus registras. Tačiau priešpaskutinio sakinio „J'espère que je ne demande pas trop“ stilius visiškai netinka oficialaus laiško registru.



• Leksinių-gramatinių formų bei struktūrų tinkamumas

Kurdami pirmosios bei antrosios užduočių tekstus, mokiniai gana dažnai vartojo netinkamas leksines – gramatines formas bei struktūras, darė beveik tokio pat tipo klaidas kaip ir 2003 metų valstybinio prancūzų kalbos egzamino rašymo teste. Pabandydysime suklasifikuoti jų klaidas:

- pavartoja panašios ar tos pačios reikšmės žodį, bet netinkantį tame kontekste:

„*J'espère que vous laissez ses employés visiter ici*“, šiame sakinyje reikėjo vartoti žodį „*permettre*“, žodis „*laisser*“ taip pat reiškia „leisti“, bet šiame kontekste jis visai netinka. Taip pat žodis „*laisser*“ supainiotas ir kitame sakinyje: „*On peut laisser bien son loisir*“, šiame sakinyje vietoje žodžio „*laisser*“ reikėjo vartoti žodį „*passer*“, išvertus šiuos abu žodžius į lietuvių kalbą, jie abu reiškia „leisti, praleisti“, bet vartojami skirtinguose kontekstuose.

- kai mokiniai pavartoja visai netinkantį žodį:

„*Je vous montrerai ce Centre et nous pourrons s'inquiéter de ce problème*“ - šiame sakinyje norėta pavartoti žodį „*parler*“ arba „*discuter*“;

„*Pourriez-vous convaincre vos employés d'aller ici*“ – vietoj žodžio „*venir*“ rašomas žodis „*aller*“; vietoje „*vos employés pourront reprendre les forces*“ jie rašo „*vos employés pourront renforcer*“; vietoje „*les jeunes sont très différents*“ jie rašo „*les jeunes sont très changés*“; vietoje „*venez vous reposer chez nous*“ jie rašo „*venez vous rester chez nous*“;

- mokiniai, nežinodami prancūziško žodžio, vartoja anglicizmą arba sukuria savo žodį:

„*Vous êtes très gentilmen*“; „*Je suis très tolérantique*“;

- kai mokiniai tiesiogiai verčia žodžius ar sakinius iš lietuvių kalbos į prancūzų kalbą, pavyzdžiui:

„*Vous écrit le directeur d'un Centre de Loisirs*“;

- norėdami parašyti „pas mus nebrangu“, jie rašo „*chez nous ne cher pas*“;

- norėdami pasakyti, jog jis gali nueiti blogu keliu „*Il peut aller mal chemin*“;

- norėdami pasakyti, jog narkotikai – tai problema, kurią sunku išspręsti, jie rašo „*Les drogues – c'est le problème, que résoudre est très difficulté*“.

- kai mokiniai nesugeba sudėti prancūziško sakinio:

„*Toujours l'Europe est actualité de discussion dans Lituanie*“ ; „*Mais aussi il y a beaucoup de nous pensé que l'invasion de culture était ruinée notre jolie culture, notre amour de patrie*“ ; „*Avec les vélos nous allons au magasin parce que il est cinq kilometres après du lac. C'est les jeunes*“.

Taip pat mokiniai

- vartoja vieną kalbos dalį vietoj kitos (rašo būdvardį „*gratuit*“ vietoj tinkamo prieveiksmio „*gratuitement*“: „*Vos employés pourront habiter gratuit*“, vietoj būdvardžio „*indépendant*“ rašo daiktavardį „*indépendance*“: „*Les jeunes veulent être indépendance*“; vietoj būdvardžio „*mauvais*“ rašo prieveiksmį „*mal*“ : „*Je pense que les jeunes ne sont pas mal*“).

- kartoja panašius žodžius tame pačiame sakinyje „*J'écrivai vous pour proposait un proposition*“.

- rašo nelogiškus dalykus: „*Je crois que cette jeunes qui fumme et faire les drogues finis sa vie plus vite que l'enfant dans l'universitette*“; „*Aujourd'hui ne regarderai pas les jeunes sans bon amis*“; „*Beaucoup vouyayons, que les parents donnent d'argents leurs enfants*“ ir t.t.

• Žodyno turtingumas, struktūrų įvairovė bei sudėtingumas

Daugumoje mokinių darbų dominavo paprastos struktūros, žodynas buvo nelabai turtingas ir platus (žr. *statistinę užduoties analizę, p.20*). Tačiau buvo darbų, kuriuose mokiniai vartojo įvairias struktūras, paprastas ir sudėtingas, žodynas buvo pakankamai įvairus ir turtingas. Pavyzdžiui:



Que représente l'Europe pour vous ? Qu'en attendez-vous ?

Le 1er mai, c'est la date historique pour l'Europe et bien sûr pour la Lituanie donc, pour nous.

Les pays candidats sont adhérents à l'Union européenne (l'UE). L'Europe a accueilli dans sa famille de nouveaux partenaires : l'Estonie, la Lettonie, la Pologne et d'autres pays européens, parmi eux c'est notre pays - la Lituanie.

La Lituanie est le premier pays baltique qui exprimé son désir devenir le membre de l'Europe. Donc, l'Europe entre dans une ère nouvelle.

Ainsi, que représentent l'Europe pour moi ?

Nous pourrons établir une union plus étroite entre les peuples européennes. On espère le progrès économique et social équilibré. Un espace sans frontières intérieures sera créé. En outre, la sécurité commune, la défense commune, la monnaie unique seront créées. Ça sera plus commode, plus pratique. La monnaie l'euro circulera en Europe entière. On devient les citoyens comme les citoyens de l'Europe. En effet, nos droits et nos intérêts seront protégés comme des citoyens de l'Europe aussi. Je ne suis pas sûr, mais je crois que l'UE est très positive, utile pour nous, les jeunes. J'espère que les jeunes pourront étudier à l'étranger, c'est mieux. Pour les jeunes, il est difficile de trouver du travail. C'est le problème très important.

En effet, je pense que l'Europe représente pour nous et pour moi beaucoup, mais encore il faut attendre un peu que notre vie soit plus meilleure.

Buvo mokinių, kurie savo darbuose vartojo nemažai sinonimų, pavyzdžiui vietoje veiksmazodžio *dire*, jie rašė: *je voudrais remarquer, il faut souligner, j'atteste que* ir t.t.

Pacituosime dar vieną darbą, kuriame vartojamos tik labai paprastos struktūros, žodynas ribotas ir labai skurdus.

Comment sommes-nous les jeunes d'aujourd'hui ?

Aujourd'hui sommes-nous les jeunes. C'est très bon. C'est amusant. Maintenant nous habitons chez mes parents. C'est super. Aussi nous allons à l'école. C'est très intéressant. Sommes-nous les jeunes. Nous pouvons faire tous. Nous pouvons voyager seuls, travailler, faire ses études. Nous n'avons pas des enfants et nous n'avons le travail difficile. Aussi nous sommes libérés c'est excellent. La vie est très amusant, surtout de jeune. Nous sommes beaux, grands, jeunes. Nous avons beaucoup des amis. C'est bon. Aujourd'hui des jeunes on peut beaucoup voir et écouter. La télévision montre des films variés. La radio dit beaucoup des informations variés. C'est très important. Aussi il y a beaucoup les magasins, les restaurants, les cinémas, les clubs. Les jeunes ce adorent. Ils peuvent laisser les loisirs. C'est vrai. Maintenant il y a beaucoup les ordinateurs, les téléphones, ect... Aussi il y a des livres variés. Sommes-nous les jeunes et très amusant. Nous avons ce, que n'avait notre parents.

• Leksinių-gramatinių formų bei struktūrų taisyklingumas

Pagal Prancūzų kalbos statistinę valstybinio brandos egzamino užduoties analizę (2004) dauguma leksinių-gramatinių formų bei struktūrų kaip ir 2003 metų valstybinio prancūzų kalbos egzamino rašymo teste vartojamos netaisyklingai, tačiau netrukdo komunikacijai.

Apžvelgsime pagrindines klaidas.

Mokiniai netaisyklingai vartoja prancūziškuosius artikelius:

- pasitaikė atvejų, kai jų visai nevartoja:
 - „C'est bonne chance pour moi“ ;
 - „Ce Centre de Loisirs est paradis“ ;
 - „La Lituanie est petit pays“ ;
 - „Monsieur directeur“ ;
 - „Ce n'est pas grand problème“ .

- vartoja artikelį kartu su determinantu:



„Ils seront contents d'**un mon** Centre de Loisirs“.

- vartoja žymimąjį artikelį vietoj nežymimojo:
„Il y a **le** club du sport“ ; „On tâchait de trouver **la** réponse“; „Beaucoup de jeunes peuvent avoir **la** voiture“.
- vartoja prielinksnią *de* vietoj sutrauktinio artikelio (*article contracté*):
„Il faut **d'**argent pour construire leur avenir, leur vie“.
- nederina daiktavardžių su artikeliais gimine bei skaičiumi:
„Nous avons **la** même intérêt“.
- vietoj sutrauktinio artikelio (*article contracté*) vartoja žymimąjį artikelį:
„Il doit donner **l'**argent“.
- vartoja netinkamą artikelį, kai daiktavardis daugiskaitos forma eina kartu su būdvardžiu:
„On attend ainsi de l'Europe **des** nouvelles perspectives“.
- pamiršta, jog po kiekį reiškiančių žodžių, tokių kaip „*beaucoup, trop, assez, un kilo*“ ir kt., vartojamas prielinksnis *de*:
„L'Union européenne va faire beaucoup des choses positives“.
- vartoja nežymimąjį artikelį vietoj prielinksnio *de*: „Il y a plus **des** jeunes que **des** adultes“.
- pamiršta, jog neigiamame sakinyje dažniausiai vartojamas prielinksnis *de*: „Ils ne lisent pas **des** livres“.

Nemaža dalis mokinių netaisyklingai vartoja determinantus (*les déterminants*), nederindami jų su daiktavardžiu gimine bei skaičiumi arba parinkdami netinkantį determinantą:

„Je crois que **votre employés** et vous est très fatigué ; Venez dans **ma** Centre de Loisirs ; **cet moment** est favorable ; „J'écris **ce** lettre“, „cette problème“, „Si vous incitez **leurs** employés“ etc.

Nemažai problemų mokiniams kėlė prielinksnių vartojimas, juos dažnai painiojo, pavyzdžiui, prieš moteriškosios giminės šalies pavadinimus reikia vartoti prielinksnią *en*, tačiau mokiniai rašė: „à Lituanie“; „dans Lituanie“; „à L'Europe“ ; „dans la France“; etc.

Dažniausiai painiojo

- prielinksnius *de* ir *à*: „Je vous donnerai tout pour un bon repos **à** leurs employés“;
- prielinksnius *chez* ir *à*: „Vous arriverez **à** moi“;
- prielinksnius *à* ir *dans*: „Je suis bon enfant **dans** mes parents“;
- prielinksnius *avec* ir *sur*: „il y a le balcon **sur** la vue de la mer“.

Pasitaikė atvejų, kai mokiniai visai nevartojo prielinksnių:

„C'est intéressant visiter les pays étrangers“ arba vartojo juos ten, kur jie visiškai nereikalingi: „Je veux de devenir directrice du Centre de Loisirs“.

Sunkumų kėlė ir būdvardžių vartojimas, būtent jų vieta sakinyje. Pavyzdžiui:

„C'est **une très intéressante** vie des jeunes“; „Je voudrais exprimer mes chauds sentiments à votre l'entreprise“.

Mokiniai taip pat darė klaidų, derindami gimine bei skaičiumi būdvardį su daiktavardžiu: „la vie **culturel**“; „La vie est très **amusant**“; „La télévision montre des films **varié**“. Netaisyklingai laipsniuoja būdvardžius, ypač išimtinis variantus, pavyzdžiui „Les jeunes sont **plus bons**“ vietoj „Les jeunes sont **meilleurs**“.

Mokiniai turi sunkumų, vartodami įvardžius-papildinius (*pronoms complément*):

- parenka netinkamą įvardį-papildinį, painioja tiesioginius papildinius su netiesioginiais: „Les jeunes **ce** adorent“;
- parašo juos netinkamoje vietoje: „Je **leur** voudrais proposer“; „Je crois que vous ne savez pas **moi**“; „J'écris cette lettre **pour** vous“; „Vous aimerez **nous**“;
- tiesioginių įvardžių-papildinių nederina su veiksmažodžiu gimine ir skaičiumi: „La plupart **les** a choisi“.

Mokiniai klysta vartodami santykinius įvardžius (*pronoms relatifs*), parinkdami netinkamą santykinį įvardį „On a un grand équipement de toutes les choses **de** quoi on a besoin“; „L'Europe représente la vie **à** quelle je veux habiter“; „Il y a les jeunes **que** écoute la music“.

Nemažai problemų mokiniams sukulia žodžių *beaucoup* ir *très* vartojimas, žodelis *beaucoup* vartojamas su veiksmažodžiais, o *très* su būdvardžiais, ir išvertus juos į lietuvių kalbą, jie abu reiškia *labai*: „Je **très** voudrais venir à la France“, šiame sakinyje reikėjo vartoti žodį *beaucoup*.

Žinoma, kad daugiausia sunkumų mokiniams kėlė veiksmažodžių laikų vartojimas.

Pirmiausia, jie nederina veiksnio su tariniu gimine ar skaičiumi:



„*les jeunes existe aussi; la jeunesse n'était pas comme ça; ils ne veut rien faire; „Ils peut laisser“* ir t.t.

Pasitaiko atvejų, kai mokiniai parašo netaisyklingas veiksmažodžių formas, pavyzdžiui: „*Certains veulent*“; „*Les jeunes veulent*“; „*Les parents ne comprennent pas*“; „*Ils ne comprennent pas*“; „*Les autres apprenent*“; „*Les jeunes font une carrière*“ arba *passé composé* laike parenka netinkamą pagalbinį veiksmažodį: „*Ce jour notre pays a devenu la membre de l'Union européenne*“; „*Cette année encore dix pays ont entré en Union européenne*“.

Problemų kelia ir sangražinių veiksmažodžių vartojimas. Dažnai mokiniai pamiršta, jog sangražiniai veiksmažodžiai *passé composé* laike asmenuojami su pagalbinio veiksmažodžiu *être*, taip pat nežino, kur rašyti sangražos dalelytę: „*quand l'ordinateur et l'internet s'ont trouvés*“; neskiria sangražinių veiksmažodžių nuo nesangražinių, pavyzdžiui *intéresser* ir *s'intéresser*: „*J'ai intérêt de sport*“; mokiniai žino, jog sangražos dalelytę prancūzų kalboje yra kaitoma, tačiau palieka bendraties sangražos dalelytę: „*Nous pourrons s'inquiéter*“.

Suprantama, kodėl mokiniai klaidingai vartoja *subjonctif* nuosakos laikus. Sunku atsimiti ne tik visas *subjonctif* nuosakos laikų formas, bet ir jų vartojimo atvejus: „*Je suis très contente que je suis jeune*“; „*Les parents veulent que leur enfant entré à l'université*“; „*Que les jeunes n'a pas battu d'autres enfants, je voudrais proposer...*“ . Labai keista, kad pastarajame sakinyje mokiniys suklydo, nes paprastai sunkumų kelia *subjonctif* ir *conditionnel* nuosakos. Šias dvi nuosakas mokiniai labai dažnai painioja, nes, lietuvių kalboje nėra *subjonctif* nuosakos, yra tik viena tariamoji nuosaka. Pavyzdžiui:

„*J'aimerais vous demander que vous remendieriez à vos employés à venir dans mon centre*“; „*Je vous écris pour demander que vous inciteriez ses employés à venir dans notre centre*“ – šiuose sakiniuose mokiniai supainiojo šias dvi nuosakas.

Nemaža dalis mokinių taisyklingai vartojo *subjonctif* nuosaką: „*Je voudrais que les jeunes soient sincères*“; „*On désire qu'il n'y ait plus de frontières à l'intérieur des pays*“.

Nesklaidumų yra ir *conditionnel* nuosakos vartojime. Mokiniai, rodos, išmoksta taisyklę, jog po *si* negalima vartoti būsimųjų laikų, tačiau vis tiek dažnai klysta: „*Si vous aiderez pour moi, on aura plus facile travailler*“.

Dauguma mokinių žino, kaip vartoti *conditionnel* nuosakos laikus, tačiau yra ir klystančių dėl visai suprantamos priežasties. Jie rašo : „*Moi et mes employés seraient très contents si vous inciteriez vos employés à venir dans notre centre de loisirs*“ . Išvertus šį sakinį į lietuvių kalbą, vartojami *conditionnel* nuosakos laikai, tik prancūzų kalboje jie netinka, nes po sąlygos jungtuko *si* negalima vartoti būsimųjų laikų. Nemaža dalis mokinių teisingai vartojo šios nuosakos laikus:

„*Donc, si on travaillait plus, notre vie serait plus belle*“; „*Si vos employés viennent à notre centre pour se reposer, je vous payerai 10 % du prix*“- mokiniys nepamiršta, jog po *si* negalima būsimųjų ar *conditionnel* nuosakos laikų.

Dalis mokinių klaidingai vartoja netiesioginę kalbą, nežino, kaip taisyklingai reikia pakeisti tiesioginę kalbą į netiesioginę: „*Les jeunes savent qu'ils voudront être dans l'avenir*“; „*Je voudrais que vous serrez qui ce passé*“; „*Et maintenant je ne sais pas qu'est-ce que il faut faire*“.

Kadangi prancūzų kalboje, skirtingai nei lietuvių, žodžių tvarka sakinyje yra griežta ir fiksuota, mokiniai verčia pažodžiui, pavyzdžiui „*Jums rašo direktorius*“, jie verčia „*Vous écrit le directeur*“, o turėtų rašyti „*C'est le directeur qui vous écrit*“, mokinių darbuose galima rasti nemažai žodžių tvarkos sakinyje klaidų.

Yra mokinių, kurie klysta vartodami neigiamą formą, pavyzdžiui: „*La jeunesse aujourd'hui est ni bonne, ni pire*“ (turėjo būti „*La jeunesse aujourd'hui n'est ni bonne, ni pire*“; „*Notre pays ne pouve pas rien*“ (prancūziškame sakinyje gali būti ne daugiau kaip du neiginiai).

• Rašyba

Mokiniai daro labai daug rašybos klaidų. Pavyzdžiui:

„*Des gents, blue, violence, apprentissage, la reponse, déjà, finalement, européen, les drôgues, généralles, informacion, materiel*, ir dar daug kitų.

Buvo labai neraštingai atliktų darbų, kuriuose daug rašybos, leksinių-gramatinių formų bei struktūrų taisyklingumo bei tinkamumo klaidų, žodynas skurdus, vartojamos labai paprastos struktūros.

IŠVADOS BEI REKOMENDACIJOS

- Mokiniai, pasirinkę prancūzų kalbos valstybinį brandos egzaminą, parodė *pakankamą* prancūzų kalbos mokėjimo lygį, atitinkantį vidurinės mokyklos užsienio kalbų standartų išplėstinio kurso pasiekimų lygmenį bei užsienio kalbos bendrųjų programų išplėstinio kurso reikalavimus.



- Nemažai laikusių egzaminą mokinių iš esmės atliko *visų keturių* egzamino testų užduotis, atskleidami gebėjimus vartoti kalbą įvairiose komunikacinėse situacijose: klausydami ir skaitydami tekstus, kurdami tekstus raštu, vartodami kalbos formas ir struktūras konkrečiuose kontekstuose.
- Klausymo teste lengvesnės buvo uždarojo tipo užduotys, sunkesnės – atvirojo tipo užduotys.
- Klausymo teste mokiniams lengviau sekėsi parodyti gebėjimą suskirstyti informaciją bei nustatyti įvykių eigą, sunkiau – gebėjimą suprasti posakių komunikacinę funkciją ir susieti išgirstą informaciją su teiginiu bei suprasti pagrindinę mintį ir detales.
- Skaitymo teste lengvesnės buvo atvirojo tipo užduotys, o sunkesnės – uždarojo tipo užduotys.
- Skaitymo teste mokiniams lengviau sekėsi parodyti gebėjimą suprasti esminę informaciją ar teksto pagrindinę mintį, sunkiau – gebėjimą suprasti teksto detales ar informaciją, papildančią esminę informaciją.
- Kalbos formų bei struktūrų vartojimo teste lengvesnės buvo uždarojo tipo užduotys, sunkesnės – atvirojo tipo užduotys.
- Kalbos formų bei struktūrų vartojimo teste mokiniams lengviau sekėsi parodyti gebėjimą siejant reikšmę ir formą, taisyklingai vartoti leksinius vienetus bei įvardžius ir tarnybinius žodžius, sunkiau – gebėjimą sudaryti daiktavardžius bei gebėjimą vartoti prielinksnius.
- Rašymo teste moksleiviams geriau sekėsi parodyti tokius gebėjimus: pritaikyti kalbos stilių adresatui ir pagal situaciją, parinkti tinkamą teksto formą, sunkiau sekėsi parodyti gebėjimą logikai ir nuosekliai išdėstyti užduotį, pagrįsti / argumentuoti teiginius, aprinkti kalbos raiškos priemones, tačiau sunkiausiai sekėsi parodyti gebėjimą taisyklingai vartoti kalbos priemones.

Mokiniams, besirengiantiems laikyti valstybinį prancūzų kalbos valstybinį egzaminą, **rekomenduojame**:

- mokytiis įvairių darbo su sakytiniu ir rašytiniu tekstu būdų;
- įgyti įvairių tipų užduočių atlikimo įgūdžių;
- atliekant užduotį tiksliai laikytis užduoties formuluotėje esančių nurodymų;
- stengtis racionaliai išnaudoti egzamino užduočiai atlikti skirtą laiką.

Mokytojams, rengiantiems mokinius laikyti prancūzų kalbos valstybinį brandos egzaminą, **rekomenduojame**:

Dėl sakytinio ir rašytinio teksto supratimo gebėjimų ugdymo:

- Mokant prancūzų kalbos daugiau dėmesio skirti bendrųjų dalyko gebėjimų ugdymui: gauti ir teikti informaciją raštu ir žodžiu, naudoti įvairiomis strategijomis (supratimo, darbo su klausomu ir skaitomu tekstu, teksto kūrimo ir kt.). Susipažindinti mokinius su daugybe skirtingų tekstų tipų ir žanrų bei bandyti daug skirtingų skaitymo strategijų. Rekomenduojama naudoti visomis vadovėlio komplekto dalimis, įsigyti ir garso bei vaizdo kasetes, ir mokytojo knygas.

Dėl kalbos vartosenos gebėjimų ugdymo:

- Mokyti(s) išsiskaityti į kontekstą ir suvokti jo pagrindinę mintį/prasmę; atsekti aprašomų įvykių eigą ir tik suvokus norimo išreikšti veiksmo prasmę, ieškoti atitinkamos formos.
- Produkuoti sakinius, išreiškiančius aiškia mintį, o ne atskirus žodžius ar jų formas, nesusietus su prasme, kontekstu, situacija.
- Pratinti(s) analizuoti gramatinių formų reikšmę kontekste: aptarti veiksmažodžio formos reikšmę, išsiaiškinti, kodėl konkrečiame kontekste pavartota viena ar kita gramatinė forma, kokie konteksto bruožai lemia tos formos pasirinkimą, kaip pasikeistų sakinio ar sakinio dalies prasmė, pavartojus kitokią gramatinę formą.
- Daugiau dėmesio skirti tarnybinių žodžių vartosenai ir reikšmei.

Dėl rašytinio teksto kūrimo gebėjimų ugdymo:

- Mokyti(s) teisingai interpretuoti pavadinimą.
- Tinkamai planuoti rašymo procesą.
- Mokyti(s) sudaryti planą.
- Skirti daugiau dėmesio teksto organizavimo detalėms (pagrindinio sakinio formulavimui dėstyto pastraipose, tinkamam teksto siejimo priemonių vartojimui).



- Skirti daugiau dėmesio rašybai bei skyrybai.

Prancūzų kalbos valstybinio brandos egzamino **užduoties rengėjams rekomenduojame:**

- stengtis taip subalansuoti atskirų egzamino dalių (testų) užduotis, kad būtų patikrintas kuo platesnis mokinių gebėjimų spektras, vengti atskirų gebėjimų pasikartojimo;
- maksimaliai išnaudoti egzamino užduoties formato teikiamas galimybes;